

## Käyttäjälle

Tervetuloa opiskelemaan musiikin perusteita! Tämän kansion materiaali on valmistettu vartavasten aikuiselle musiikin perusteiden vasta-alkajalle. Tavoitteena on, että oppilas saa positiivisen asenteen musiikin perusteiden opiskelua kohtaan sekä vahvat työkalut musiikin itsenäiseen hahmottamiseen.

Opetuskansio sopii käytettäväksi aikuisten ja nuorten alkeisopetukseen. Kansio sisältää musiikin perusteiden perustason laajennetun oppimäärän. Se tarjoaa perustiedot musiikkiharrastukseen, sisällöt perustasojen 1-3 tasosuorituksiin sekä pohjan tuleville ammattiopinnoille. Kansio ei sisällä yleisen musiikkitiedon oppimäärää eikä musiikin historian opetusmateriaalia, vaan pyrkii musiikin tietoisuuden kuuntelemisen ja musiikin tuntemuksen kehittämiseen.

Opetusmateriaali on jaettu osa-alueittain välilehtiin. Jotta musiikin perusteiden osa-alueet pääsevät keskustelemaan keskenään, on välilehtiä opetuksessa syytä käyttää rinnakkain. Tutkimisen kohteena olevaa kappaletta on suositeltavaa käyttää usean osa-alueen harjoitteluun.

Materiaali on tarkoitettu käytettäväksi musiikin perusteiden opettajan ohjauksessa eikä sellaisenaan sovellu itseopiskeluun. Opetuskansio tarjoaa opettajalle hyvät mahdollisuudet opetuksen eriyttämiseen ryhmässä, sillä harjoitustehtävien määrää on helppo säätää yksilöllisesti.

Oheis- ja harjoitusmateriaalista olen laatinut oman ehdotukseni välilehdittäin opetussivujen perään sekä kansion liitteeksi luettelon korvakuulolauluista. Näitä opettaja voi mielellään täydentää haluamallaan tavalla. Rytmi- ja Melodia -välilehtien alla on myös ehdotuksia näiden osa-alueiden harjoitteluun sekä rytmin ja melodian kirjoittamiseen.

Opettajan on tarkoitus koota kansion sivuista ryhmälle sopiva ja itselleen mieluisa opetuspaketti. Kansioon on tarkoitus myös sisällyttää oppilaan omia harjoitustöitä. Seuraavilla sivuilla annan oman ehdotukseni siitä, miten kansion materiaalin voi valikoida kokonaisuuksiksi erilaisille kohderyhmälle.

Toivotan sinulle, kansion käyttäjä, paljon iloa ja intoa matkallasi musiikin perusteiden hallintaan!

Helsingissä 13.11.2009  
Nina Steinby

# Ehdotuksia kurssikokonaisuuksiksi

## 1. Pieni paketti aikuiselle musiikin harrastajalle

- Rytm: kaikki opetussivut, runsaasti lukutehtäviä ja kirjoitustehtäviä
- Melodia: opetussivut 1. Säveljono ja asteikko, 2. Intervalli, 3. Mollin lajeja, runsaasti solfa- ja lauluharjoituksia sekä melodian lukemista ja kirjoitustehtäviä valikoiden
- Nuottikirjoituksen käytäntö ja musiikkisanasto: kaikki opetussivut (sävellajien määritelmiä ei välttämättä tarkasti), harjoituksia etenkin sävelten nimeämiseen ja sävellajin tunnistamiseen etumerkinnän perusteella
- Harmonia: opetussivut 1. Kolmisointu, 4. Nelisointu (ilman tyyppejä), 5. Kolmisoinnun muodot, 14. Basso ostinato, improvisaatioharjoituksia, kiinnostuksen mukaan mahdollisesti myös jokin soinnun merkitsemistapa sekä sivulta 12. Melodian soinnuttaminen korvakuulolta
- Muoto: opetussivut 1. Perussyke ja metrinen rakenne, 2. Säe ja säeryhmät ja 3. Harmonian rooli muodon jäsentäjänä; 4. Musiikin pienoismuotoja: Analyysiharjoituksia. Pienoismuotoja tarkastellaan elävän musiikin kautta parin selkeän esimerkin kautta. Uuden nuottikuvan purkaminen: runsaasti helppoja harjoituksia sekä paljon oppilaiden omaa materiaalia opintojen alusta asti
- Musiikin kuuntelu ja musiikin tuntemus: sovitaan ryhmän kanssa, mahdollisimman paljon resurssien salliessa

## 2. Keskikokoinen paketti perustasosuoritukseen tähtäävälle oppilaalle

- Rytm: kaikki opetussivut, lukutehtäviä ja kirjoitustehtäviä
- Melodia: kaikki opetussivut, runsaasti solfa- ja lauluharjoituksia sekä säännöllisesti melodian lukemista ja kirjoitustehtäviä
- Nuottikirjoituksen käytäntö ja musiikkisanasto: kaikki opetussivut, runsaasti harjoituksia elävän musiikin esimerkkien kautta
- Harmonia: kaikki opetussivut, lisämateriaalina 13. Äänenkuljetus ja 14. Basso ostinato
- Muoto: opetussivut 1. Perussyke ja metrinen rakenne, 2. Säe ja säeryhmät, 3. Harmonia jäsentää muotoa, 4. Musiikin pienoismuodot: Analyysiharjoituksia, 5. Musiikin pienoismuodot: kirjoitusharjoituksia
- Uuden nuottikuvan purkaminen: prima vista -tehtävien sijaan käytettäväksi opettajan antamaa sekä oppilaiden omaa materiaalia käyttäen
- Musiikin kuuntelu ja musiikin tuntemus: musiikin perusteiden ja yleisen musiikkitiedon integroivalla kurssilla tehtäviä käytetään osana YMT -opetusta; erillisellä musiikin perusteiden kurssilla tuntiresurssin salliessa tehdään kuuntelutehtäviä osan aikaa tunnista, kunnes oppilaat hallitsevat työtavan, minkä jälkeen kuuntelutehtäviä voidaan antaa kotiin portfoliotehtäviksi

## 3. Laajin paketti ammattiin tähtäävälle nuorelle aikuiselle

- Koko kansion materiaali
- Itsenäisesti tehtäviä portfoliotöitä

Materiaalin voi jakaa niin, että ensin opiskellaan perustaso 3 -tasosuorituksen sisällöt ja sen jälkeen ammattiopintoihin hakeutumista ajatellen loput kansion sisällöstä.

# Opetuskansion sisältö

## Rytmi

1. Perussyke ja tahtiosoitus
2. Nuottipuu
3. Nuottien ja taukojen aika-arvot
4. Rytmikuviot ja rytminimet
5. Rytmin harjoittaminen
6. Rytmin kirjoittaminen  
Materiaalia rytmin harjoittamiseen, ehdotuksia

## Melodia

1. Säveljono ja asteikko
2. Intervalli
3. Mollin lajeja
4. Muunnesävelet
5. Muita asteikkoja
6. Sävelkulun koristaminen
7. Melodiakulkujen harjoittaminen
8. Melodian kirjoittaminen  
Materiaalia melodian harjoittamiseen, ehdotuksia

## Nuottikirjoituksen käytäntö ja musiikkisanasto

1. Nuottiviivasto ja nuottiavaimet
2. Sävelten nimet ja oktaavialat
3. Tahti, tahtiosoitus ja tahtilaji
4. Sävellaji ja etumerkintä: Sävellajin tunnistaminen
5. Sävellaji ja etumerkintä: Etumerkinnän muodostaminen
6. Sävellaji ja etumerkintä: Määritelmät
7. Sanasto  
Materiaalia nuottikirjoituksen harjoittamiseen, ehdotuksia

## Harmonia

1. Kolmisointu
2. Kolmisointutyypit
3. Nelisointu, nelisointutyypit
4. Kolmisoinnun muodot
5. Nelisoinnun muodot
6. Sointujen tehtävät eli funktiot
7. Soinnun muodostaminen
8. Soinnun analysoiminen
9. Sointumuotojen tehtävistä
10. Reaalisointumerkintä
11. Kenraalibassomerkintä
12. Melodian soinnuttaminen
13. Äänenkuljetus
14. Basso ostinato, sointuimprovisaatio
15. Modulaatio  
Materiaalia harmonian harjoittamiseen, ehdotuksia

## Muoto

1. Perussyke ja metrinen rakenne
2. Säe ja säeryhmät
3. Harmonian rooli muodon jäsentäjänä. Pienoismuodot ja lopukkeet eli kadenssit
4. Musiikin pienoismuodot: Analyysiharjoituksia
5. Musiikin pienoismuodot: Kirjoitusharjoituksia  
Materiaalia muodon harjoittamiseen, ehdotuksia

## Uuden nuottikuvan purkaminen

1. Muistilista nuottikuvan purkamisen vaiheista  
Esimerkkityö nuottikuvan purkamisesta

## Musiikin kuuntelu ja musiikin tuntemus

1. Kysymykset musiikin kuuntelutehtäviin
2. Kuuntelulistat
3. Materiaalia musiikin kuunteluun ja musiikintuntemukseen

## Opetuskansion liitteet

- Liite 1: Korvakuulolauluja  
Liite 2: Lähdeluettelo